

Облік і оподаткування

УДК 657.1:658.15

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15338150>

**Власний капітал у системі забезпечення фінансової стійкості підприємства:
облік, звітність, аналіз**

Зоря Олексій Петрович

д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, Полтава, вул. Сковороди 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5916-4689>

Єрмолаєва Марина Валентинівна

к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, Полтава, вул. Сковороди 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0469-0435>

Капаєва Людмила Миколаївна

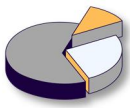
к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, Полтава, вул. Сковороди 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5098-7147>

Кулинич Віталій Володимирович

аспірант, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, Полтава, вул. Сковороди 1/3

Кацай Юлія Русланівна

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, Полтава, вул. Сковороди 1/3

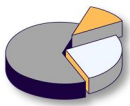
Прийнято: 17.04.2025 | Опубліковано: 29.04.2025

Анотація. У сучасних умовах фінансової нестабільності, загроз економічної безпеки та дефіциту зовнішніх джерел фінансування, роль власного капіталу як гаранта фінансової незалежності та джерела внутрішнього інвестування суттєво зростає. Його правильне облікове відображення, аналітичне оцінювання та стратегічне управління стають ключовими умовами забезпечення фінансової стійкості підприємств.

Метою дослідження є систематизація підходів до обліку, звітності та аналізу власного капіталу, а також обґрунтування його ролі у зміцненні фінансової стійкості підприємства. Застосовано методи теоретичного узагальнення, нормативного аналізу, порівняльної характеристики форм звітності, а також коефіцієнтний аналіз. Для емпіричної оцінки використано вибірку з 10 аграрних підприємств України за 2021–2023 роки, на підставі якої розраховано ключові показники: рентабельність власного капіталу (ROE), коефіцієнт автономії, фінансової залежності, маневреності.

Результати дослідження. У ході дослідження розкрито сутність власного капіталу як ключового елемента забезпечення фінансової стійкості підприємства. Обґрунтовано роль обліково-аналітичного забезпечення у формуванні достовірної інформації про джерела фінансування, прибутковість і здатність підприємства до зростання. Емпіричний аналіз десяти аграрних підприємств підтвердив тісний зв'язок ефективного управління капіталом з рівнем рентабельності, ліквідності, автономності та інвестиційної привабливості. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості застосування системи показників (ROE, автономія, маневреність, залежність) для комплексної оцінки капіталу та розробки управлінських рішень.

Висновки. Власний капітал повинен розглядатися не лише як облікова, а як стратегічна категорія, що формує фінансову гнучкість і конкурентоспроможність підприємства. Поєднання традиційних фінансових інструментів з елементами нефінансової звітності, зокрема ESG-факторів,

відкриває нові можливості для стратегічного управління капіталом. Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінку впливу ESG-компонентів на структуру капіталу та адаптацію міжнародних підходів до українських реалій.

***Ключові слова:** власний капітал, фінансова стійкість, рентабельність, автономія, звітність, облік, аналіз, аграрні підприємства, фінансові коефіцієнти, стратегічне управління.*

**Equity capital in the system of ensuring the financial stability of the enterprise:
accounting, reporting, analysis**

Oleksii Zorya

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University,
36003, Ukraine, Poltava, Skovorody St. 1/3,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5916-4689>

Maryna Yermolaeva

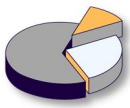
PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation, Poltava State Agrarian University, 36003, Ukraine, Poltava, Skovorody 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0469-0435>

Liudmyla Kapaieva

PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University, 36003, Ukraine, Poltava, Skovorody 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5098-7147>

Vitalii Kulynych

PhD student, Poltava State Agrarian University,
36003, Ukraine, Poltava, Skovorody str. 1/3

Yulia Katsai

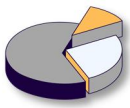
PhD student of the second (master's) level, Poltava State Agrarian University,
1/3 Skovorody str., Poltava, 36003, Ukraine

Abstract. *Under current conditions of financial instability, threats to economic security, and limited access to external financing, the role of equity capital as a guarantor of financial independence and a source of internal investment is significantly increasing. Its accurate accounting representation, analytical assessment, and strategic management become key prerequisites for ensuring the financial sustainability of enterprises.*

The purpose of the study is to systematize approaches to the accounting, reporting, and analysis of equity capital and to justify its role in strengthening the financial stability of the enterprise. The study applies methods of theoretical generalization, regulatory analysis, comparative assessment of reporting forms, and coefficient analysis. For the empirical part, a sample of 10 agricultural enterprises in Ukraine was used for the period 2021–2023. Based on this data, key indicators were calculated, including return on equity (ROE), equity ratio, financial dependence, and capital maneuverability.

Research results. *The study reveals the essence of equity capital as a key element in ensuring the financial sustainability of an enterprise. The role of accounting and analytical support in generating reliable information on sources of financing, profitability, and growth capacity is substantiated. Empirical analysis confirms a strong correlation between effective capital management and levels of profitability, liquidity, autonomy, and investment attractiveness. The practical value lies in the possibility of using a system of indicators (ROE, autonomy, maneuverability, dependence) for comprehensive evaluation and informed management decisions.*

Conclusions. *Equity capital should be considered not only as an accounting item but also as a strategic category that shapes financial flexibility and competitiveness. The integration of traditional financial tools with elements of non-financial reporting, particularly ESG factors, opens new opportunities for strategic capital management.*

Further research should focus on assessing the impact of ESG components on capital structure and adapting international practices to Ukrainian conditions.

Keywords: *equity capital, financial stability, return on equity, autonomy, reporting, accounting, analysis, agricultural enterprises, financial ratios, strategic management.*

Постановка проблеми. В умовах економічної нестабільності, зростаючих ризиків зовнішнього середовища та трансформації фінансових ринків особливої ваги набуває здатність підприємства зберігати фінансову стійкість. Власний капітал виступає ключовим елементом фінансової автономії та стабільності, оскільки забезпечує мобілізацію внутрішніх ресурсів, захищає інтереси інвесторів і кредиторів, а також формує основу для довгострокового розвитку [1-3]. Раціональне формування, облік і використання власного капіталу безпосередньо впливають на ліквідність, платоспроможність та рентабельність підприємства. Тому дослідження методології обліку, відображення у звітності та аналітичної оцінки власного капіталу є важливим завданням сучасної фінансово-економічної науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних економічних умовах питання формування, обліку та ефективного використання власного капіталу набуває особливої ваги для забезпечення фінансової стійкості підприємств [4-6]. Зростаюча складність бізнес-середовища, зниження доступу до зовнішніх ресурсів і вимоги до прозорості фінансової інформації зумовлюють потребу в розширенні теоретико-методологічної бази дослідження капіталу. У цьому контексті актуальним є аналіз сучасних підходів до оцінки капіталу, його взаємозв'язку з тіньовою економікою, ризиками, звітністю та інвестиційною політикою. Наведені нижче анотації наукових праць дозволяють систематизувати ключові дослідницькі результати, що стосуються формування та обліково-аналітичного супроводження власного капіталу, а також його ролі у забезпеченні фінансової рівноваги підприємств.

Morris RD and Gordon I [7] досліджували особливості впровадження

методу обліку за методом участі в капіталі австралійськими компаніями до і після запровадження стандарту AAS 14. Авторами встановлено, що застосування цього методу мало здебільшого опортуністичний характер, оскільки компанії використовували різні форми розкриття залежно від впливу на фінансові результати, а не з метою підвищення договірної ефективності.

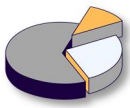
Відмінності між фінансовим обліковим мисленням та інвестиційним підходом в діяльності фондів прямих інвестицій досліджено Сао QZт [8]. Також автором узагальнено, що застосування знань із фінансового обліку є важливою умовою ефективного прийняття рішень у сфері інвестиційного бізнесу, особливо за умов недостатнього професіоналізму інвесторів.

Li WM and Si YM. [9] обґрунтовано необхідність трансформації обліку капіталу відповідно до вимог нової економіки, орієнтованої на людський капітал. Сформовано теоретичні засади та запропоновано нову модель обліку капіталу, що відповідає сучасним управлінським підходам.

Wu J. [10] досліджено методи обліку довгострокових інвестицій за вартісним та методом участі в капіталі, а також особливості переходу між ними як зміну облікової політики. Узагальнено шість підходів до взаємного переходу між методами та проаналізовано відмінності між старими й новими обліковими принципами.

Tereshchenko O. O. та Babiak N. D. [11] дослідили вплив тіньової економіки на рівень плати за власний капітал, обґрунтовано наявність від'ємної премії за ризик у тіньовому секторі. Авторами встановлено, що тінізація доходів зумовлює викривлення структури економіки, зниження офіційної капіталізації та деформацію механізмів оцінки очікуваної дохідності інвестицій.

У спільній праці Вахович І., Кривов'язюк І., Ковальчук Н., Ковальська Л., Дорош В., Бурбан О. [12] досліджено вплив фінансових і нефінансових індикаторів на ринкову капіталізацію машинобудівних підприємств України та їхній власний капітал і грошові потоки. Установлено модель ранжованих інструментів, що дозволяє обґрунтовано формувати управлінські рішення для підвищення капіталізації підприємств за рахунок ключових показників.

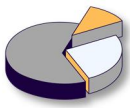

Rudnytskyi V. S., Derii V. A., Krupka Ya. D. [13] вивчали інвестиційну природу власного капіталу та обґрунтовано його роль як джерела забезпечення господарської діяльності й формування економічного потенціалу підприємства. Авторами також узагальнено пропозиції щодо удосконалення фінансової звітності шляхом розширення розкриття інформації про участь капіталу в інвестиційних процесах і формуванні фінансових результатів.

Задорожний З.-М., Муравський В., Жукевич С., Хома Н., Данилюк І., Башуцький Р. [14] досліджено теоретичні та методичні підходи до системного аналізу фінансової стійкості підприємств із використанням балансової моделі фінансової рівноваги. Встановлено, що запропонований трикомпонентний показник та система аналітичних коефіцієнтів дозволяють універсально оцінювати фінансову стійкість і виявляти резерви її покращення незалежно від форми власності та розміру бізнесу.

Проаналізовані джерела підтверджують, що власний капітал є не лише елементом обліку, а й важливим індикатором стратегічної стійкості підприємства. Актуальні дослідження акцентують увагу на мультифакторному впливі як фінансових, так і нефінансових індикаторів на структуру капіталу та ефективність його використання. Зокрема, висвітлюється значення капіталу як інструменту інвестування, джерела фінансування та складової аналітичної оцінки економічної безпеки. В умовах підвищеної волатильності зовнішнього середовища важливого значення набувають підходи до розширення інформаційної бази щодо власного капіталу в межах фінансової звітності, а також методи моделювання ризиків і прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Це створює передумови для формування цілісної системи управління капіталом як джерелом сталого розвитку бізнесу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність значної кількості досліджень з питань фінансової стійкості, проблематика обліку, оцінки та управління власним капіталом як ключовою складовою стабільного розвитку підприємства залишається недостатньо дослідженою. У наукових працях переважає спрощене трактування капіталу як

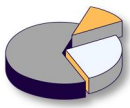
джерела фінансування активів, тоді як його функціональне значення у забезпеченні інвестиційної привабливості, адаптивності до ризиків і реалізації стратегічних цілей часто не знаходить належного висвітлення. Необхідність комплексного розгляду капіталу через призму бухгалтерського обліку, фінансової аналітики та стратегічного управління зумовлює актуальність подальших досліджень.

Недостатньо вивченим залишається вплив зміни структури капіталу на показники фінансової стійкості, особливо в умовах зростаючих ризиків, ускладнення доступу до зовнішніх ресурсів і тиску з боку кредиторів. Наявні методики часто не враховують специфіку галузевих підприємств, зокрема аграрного сектору, де власний капітал є основним буфером фінансової стабільності в умовах сезонності, ціноутворення та зовнішньоекономічних коливань.

Проведене дослідження дозволяє частково усунути зазначені прогалини шляхом аналізу системи показників, що характеризують структуру, динаміку та ефективність використання власного капіталу. На основі вибірки з 10 підприємств аграрного бізнесу за 2021–2023 роки проаналізовано динаміку коефіцієнтів автономії, рентабельності, маневреності та фінансової залежності. Це дало змогу не лише встановити типові проблеми зниження стійкості, а й обґрунтувати напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управлінських рішень щодо капіталу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтування ролі власного капіталу у формуванні фінансової стійкості підприємства та визначення ефективних підходів до його обліку, звітності та аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Обліково-аналітичне забезпечення власного капіталу є важливим елементом системи управління підприємством, що забезпечує достовірне, послідовне та обґрунтоване відображення його фінансової стійкості, структури джерел фінансування та перспектив розвитку. Незважаючи на те, що операції, пов'язані зі змінами

власного капіталу, є нечастими, вони мають стратегічне значення для формування інформаційної бази управлінських рішень, а також для користувачів фінансової звітності — інвесторів, кредиторів, контролюючих органів [15-19]. Повнота і точність відображення змін у капіталі дозволяє оцінити рівень автономності підприємства, його здатність генерувати прибуток, формувати резерви та підтримувати інвестиційну привабливість.

Власний капітал як складова пасивів підприємства відображається у системі бухгалтерського обліку відповідно до вимог чинного законодавства, Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності. У вітчизняній практиці його облік здійснюється на рахунках класу 4 Плану рахунків. Зміни у власному капіталі оформлюються відповідними первинними документами (наказами, протоколами зборів, обліковими довідками) та мають бути належним чином підтверджені й документально зафіксовані.

Формування та подання інформації про власний капітал у фінансовій звітності здійснюється через основні форми: «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (ф. №1) та «Звіт про власний капітал» (ф. №4). У ф. 1 розкривається склад власного капіталу на звітну дату, що дозволяє відстежити зміну його структури, співвідношення з активами та вплив на загальну фінансову стійкість підприємства. Звіт про власний капітал надає деталізовану інформацію про всі зміни протягом періоду, включаючи вплив фінансового результату, перерозподілу прибутку, додаткових внесків чи вилучень. У свою чергу, примітки до фінансової звітності виконують розширену інформативну функцію: вони розкривають облікову політику щодо оцінки, переоцінки та відображення власного капіталу, а також фактори, які впливають на його зміну.

Особливої уваги набуває поєднання фінансової та нефінансової інформації у контексті обліку й аналізу власного капіталу. Зокрема, впровадження принципів сталого розвитку (ESG) у систему звітності вимагає від підприємств враховувати не лише кількісні фінансові показники, а й якісні аспекти - екологічну відповідальність, соціальний вплив та управлінські підходи. ESG-

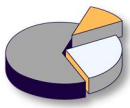

фактори можуть прямо впливати на структуру капіталу (наприклад, через залучення інвесторів, зацікавлених у прозорих і відповідальних компаніях) або опосередковано - через зростання репутаційної цінності та зниження ризиків. Таким чином, у сучасних умовах власний капітал набуває не лише облікової, а й комунікативної функції: він є індикатором стабільності, прозорості та довіри до підприємства [21].

Інтеграція облікових і аналітичних процедур з вимогами фінансової звітності дозволяє не лише зафіксувати поточний стан капіталу, а й спрогнозувати його зміну в контексті зовнішнього середовища, галузевих ризиків, податкових змін або стратегічних ініціатив. Це створює основу для формування комплексної системи моніторингу, що забезпечує зворотній зв'язок між обліком, аналізом, управлінням і стратегічним розвитком підприємства. У результаті власний капітал перестає бути просто сумою бухгалтерських категорій, а перетворюється на інструмент активного впливу на фінансову стійкість, інвестиційну привабливість і довгострокову цінність бізнесу.

Усе це підкреслює необхідність не лише чіткого нормативного регулювання та достовірного облікового відображення, а й глибокого аналітичного осмислення показників, що характеризують власний капітал. Облікова інформація, структурована відповідно до вимог фінансової звітності, створює основу для якісного аналізу капіталу як індикатора фінансової стійкості та стратегічного потенціалу підприємства. У цьому контексті надзвичайно важливим є застосування дієвих інструментів аналізу, які дозволяють оцінити реальний вплив змін у структурі капіталу на загальний фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Аналіз власного капіталу є ключовим елементом оцінки фінансової стійкості підприємства, оскільки саме цей компонент визначає ступінь фінансової незалежності, рівень самофінансування та можливості стратегічного розвитку суб'єкта господарювання. Особливої значущості такий аналіз набуває в умовах зростання зовнішніх ризиків, нестабільності ринкових цін та обмеженого доступу до позикового капіталу, що характерно для аграрного

сектору економіки. У рамках дослідження обґрунтовано доцільність застосування низки ключових аналітичних показників: рентабельності власного капіталу (ROE), коефіцієнта автономії, фінансової залежності та маневреності. Вони дозволяють комплексно оцінити не лише прибутковість інвестованого капіталу, а й здатність підприємства функціонувати без залучення надмірного обсягу зовнішніх ресурсів, а також визначити ступінь гнучкості у розпорядженні власними фінансовими резервами.

З метою емпіричної перевірки теоретичних положень у роботі використано вибірку з 10 підприємств агробізнесу, для яких проаналізовано фінансові показники за 2021 та 2023 рр. Проведені розрахунки дозволили не лише простежити динаміку змін структури власного капіталу, а й виявити загальносистемні тенденції щодо зниження його прибутковості, посилення фінансової залежності та погіршення показників ліквідності.

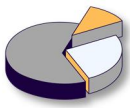
Таблиця 1

Показники фінансової стійкості та прибутковості власного капіталу: результати аналізу вибірки аграрних підприємств*

Підприємство	Коефіцієнт маневреності			Коефіцієнт фінансової залежності			Рентабельність (збитковість) власного капіталу (ROE), %			Коефіцієнт автономії				
	2021	2023	Δ	2021	2023	Δ	2021	2023	Δ	2021	2023	Δ		
1	0,07	x	-0,07	2,15	2,90	+0,75	10,85	10,27	-0,58	0,47	0,35	-0,12		
2	0,76	0,77	+0,01	1,13	1,01	-0,12	-	14,79	2,61	+17,40	0,88	0,99	+0,11	
3	x	x	x	2,00	2,11	+0,11	10,44	5,17	-5,27	0,50	0,47	-0,03		
4	x	0,01	+0,01	1,19	1,21	+0,02	32,47	-3,12	-35,59	0,84	0,82	-0,02		
5	0,06	x	-0,06	1,51	1,76	+0,25	26,87	0,47	-26,40	0,66	0,57	-0,09		
6	x	x	+0,12	1,20	2,10	+0,90	44,36	2,34	-42,02	0,83	0,48	-0,35		
7	x	x	x	2,14	12,05	+9,91	1,35	-	-	105,31	106,66	0,47	0,08	-0,39
8	0,00	0,04	+0,04	1,06	1,07	+0,01	13,52	6,05	-7,47	0,94	0,93	-0,01		
9	x	x	x	1,10	1,28	+0,18	29,63	13,01	-16,62	0,91	0,78	-0,13		
10	x	x	x	3,70	0,38	-3,32	25,09	15,91	-9,18	0,27	2,61	+2,34		

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Аналіз рентабельності (збитковості) власного капіталу показав загальну

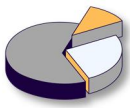

тенденцію до зниження ефективності використання капіталу на більшості підприємств. Найбільше падіння зафіксовано у підприємства 4 (-35,59 п.п.), підприємства 6 (-42,02 п.п.) та підприємства 7 (-106,66 п.п.), що свідчить про суттєве зниження прибутковості або перехід до збиткової діяльності. Позитивну динаміку продемонструвало лише підприємство 2, яке з негативного значення ROE у 2021 році (-14,79%) вийшло на позитивний рівень 2,61% у 2023 році. Це може свідчити про ефективне відновлення або оптимізацію витрат. Загалом, спостерігається зниження прибутковості капіталу як тенденція, що вимагає перегляду фінансових стратегій підприємств.

Більшість підприємств у 2023 році демонструють погіршення автономії – тобто зниження частки власного капіталу в загальній структурі активів. Особливо помітне зменшення автономії у підприємства 6 (-0,35) та підприємства 7 (-0,39), що вказує на посилення залежності від позикових коштів і підвищення фінансових ризиків. Водночас підприємство 2 покращило свою автономію до майже повного фінансування власними ресурсами (коефіцієнт 0,99), а підприємство 10 зазнало радикального зростання показника (з 0,27 до 2,61), що потребує додаткового аналізу щодо джерел цього приросту. Загалом, посилення фінансової залежності від зовнішніх джерел на фоні низької рентабельності може свідчити про ослаблення фінансової стійкості.

Зростання коефіцієнта фінансової залежності простежується в більшості випадків, зокрема у підприємства 1 (+0,75), підприємства 6 (+0,90) і особливо у підприємства 7, де показник зріс з 2,14 до 12,05. Це означає, що підприємства все більше покладаються на зовнішнє фінансування. Натомість підприємство 10 суттєво зменшило свою фінансову залежність (з 3,70 до 0,38), що є позитивною тенденцією і може бути наслідком нарощування власного капіталу або зменшення боргового навантаження. Висока фінансова залежність у поєднанні зі зниженням рентабельності - це потенційно загрозовий сигнал щодо майбутньої платоспроможності.

Динаміка коефіцієнта маневреності вказує на те, що більшість підприємств мають обмежену свободу у використанні власного капіталу.

За підсумками проведеного аналізу встановлено, що протягом 2021–2023 рр. більшість підприємств, включених до вибірки, зазнали послаблення фінансової стійкості. Це проявляється у зниженні рентабельності власного капіталу, зменшенні автономії, зростанні фінансової залежності та погіршенні показників маневреності. Виявлені тенденції свідчать про необхідність перегляду політики управління власним капіталом, зокрема шляхом оптимізації структури активів, скорочення обсягів зовнішніх запозичень, підвищення ефективності використання власних ресурсів і посилення контролю за формуванням прибутку.

Наведені результати аналізу гармонійно відображають реалії сучасного господарського середовища в Україні, де підприємства стикаються з низкою системних проблем у сфері управління власним капіталом. До таких проблем можна віднести нерівномірність формування прибутку, обмеженість доступу до фінансування, низьку інвестиційну активність, а також недосконалість нормативного регулювання операцій з капіталом. Окремо слід відзначити переважання короткострокових, ситуативних підходів до управління капіталом над системними та стратегічними рішеннями. У багатьох підприємствах облік власного капіталу здійснюється формально, що знижує якість аналітичної інформації та ускладнює прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо забезпечення фінансової стійкості.

Окрім того, вітчизняна практика поки що не повною мірою враховує тенденції щодо інтеграції нефінансових критеріїв сталого розвитку в управління капіталом. Зокрема, ESG-фактори, які впливають на репутацію, інвестиційну привабливість і податкові стимули, практично не використовуються як складова аналітичної оцінки власного капіталу. Це знижує адаптивність підприємств до сучасних викликів ринку та послаблює позиції в конкурентному середовищі. Перспективи ефективного управління власним капіталом в Україні пов'язані, передусім, із впровадженням сучасних фінансово-аналітичних інструментів, автоматизацією облікових процесів, розвитком стратегічного фінансового планування та адаптацією до міжнародних стандартів розкриття інформації.

Удосконалення обліку і звітності, підвищення якості управлінських рішень та врахування нефінансових ризиків дозволять перетворити власний капітал із пасивного ресурсу на активний інструмент забезпечення довгострокової стабільності підприємства.

Висновки. У ході дослідження було розкрито сутність власного капіталу як визначального чинника фінансової стійкості підприємства. Обґрунтовано значення обліково-аналітичного забезпечення для формування достовірної інформації про джерела фінансування, фінансові результати та здатність суб'єкта господарювання до розвитку. Узагальнення теоретичних положень та аналіз емпіричних даних десяти підприємств аграрного сектора підтвердили, що ефективне управління власним капіталом безпосередньо впливає на рівень прибутковості, ліквідності, автономності та інвестиційної привабливості.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання системи показників (ROE, коефіцієнтів автономії, залежності та маневреності) для комплексної оцінки структури капіталу, а також у розробці пропозицій щодо удосконалення обліку, звітності та аналітики. Особливо цінним є поєднання традиційних фінансових інструментів із сучасними підходами до розкриття нефінансової інформації, що розширює можливості стратегічного управління.

Напрями подальших досліджень доцільно зосередити на поглибленому аналізі впливу ESG-факторів на структуру і вартість власного капіталу, адаптації міжнародних практик до українських умов, а також розробці методичних підходів до оцінки ефективності управління капіталом у різних галузях економіки. Системний підхід до управління власним капіталом у поєднанні з надійним обліково-аналітичним інструментарієм створює передумови для підвищення фінансової стійкості підприємств в умовах економічної турбулентності.

Список використаних джерел:

1. Єршова Н., Грінько А. Обліково-аналітичне забезпечення прийняття фінансових рішень при управлінні платоспроможністю підприємства. *Вісник*

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Серія: Економічні науки. 2023. № 2. С. 23-30.

2. Гурин В., Лопатовський В. Засоби покращення фінансового стану та зміцнення фінансової складової економічної безпеки підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 6, т. 1. С. 234-240.

3. Пешков, А., Лега, О. Аналіз фінансової стійкості вітчизняних підприємств в умовах невизначеності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № (1 (10)). С. 151-158. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.10-27> (дата звернення 19.03.2025).

4. Дюжев О. В., Погорелова Т. О., Перерва П. Г. Моніторинг інформаційного забезпечення управління підприємством. *Нові інформаційні технології управління бізнесом* : зб. тез 8-ї Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : Спілка автоматизаторів бізнесу, 2025. С. 97-100. URL: https://unionba.com.ua/storage/content/osvita/zbirnyk_tez_npk_2025.pdf (дата звернення 19.03.2025).

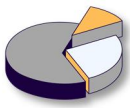
5. Єршова Н. Фінансове прогнозування у фокусі обліково-аналітичного забезпечення. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. Вип. 5. С. 312-322.

6. Чудовець В. Облік і звітність власного капіталу: практична складова. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-186> (дата звернення 19.03.2025).

7. Morris RD and Gordon I Equity accounting adoption in regulated and unregulated settings: An empirical study ACUS-A. *Journal Of Accounting Finance And Business Studies*. 2006, 42 (1), pp.22-42.

8. Cao QZ. Discussion on the Application of Financial Accounting Thinking in Equity Investment. *4th International Conference on Social Science and Higher Education (ICSSHE)*. 2018, 181, pp.821-823.

9. Li WM and Si YM. A research on the new concept of equity accounting in harmonious society. *3rd International Conference on Innovation and Management*, 2006, Vols 1 and 2, pp.703-707

10. Wu J. Financial accounting of long-term equity investment. *5th International Conference on Green Building, Materials and Civil Engineering (GBMCE)*. 2017, pp.11-14

11. Tereshchenko O. O., Babiak N. D. Субкультура тіньової економіки та її вплив на витрати на власний капітал підприємств на ринках, що розвиваються. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. № 1(32). С. 382–393. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i32.200601> (дата звернення 19.03.2025).

12. Вахович І., Кривов'язюк І., Ковальчук Н., Ковальська Л., Дорош В., Бурбан О. Оцінювання впливу фінансових і нефінансових інструментів на власний капітал і грошові потоки як основа ухвалення управлінських рішень із нарощення ринкової капіталізації підприємств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 4(57). С. 218–232. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.57.2024.4439> (дата звернення 19.03.2025).

13. Rudnytskyi V. S., Derii V. A., Krupka Ya. D. Інвестиційна функція капіталу та її обліково-інформаційне забезпечення. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. № 4(31). С. 428–437. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190974> (дата звернення 19.03.2025).

14. Задорожний З.-М., Муравський В., Жукевич С., Хома Н., Данилюк І., Башуцький Р. (2024). Фінансова стійкість в управлінській системі підприємств: системний аналіз і формалізація оцінок в умовах сталого розвитку. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 6(59). С. 234–250. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.59.2024.4592> (дата звернення 19.03.2025).

15. Перерва П. Г., Лега О. В., Тютюнник С. В., Тютюнник Ю. М. Прибуток як основа фінансової стійкості та стратегічного розвитку підприємства. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14790464> (дата звернення 19.03.2025).

16. Мулик Т. О. Відображення інформації про власний капітал у звітності господарюючих суб'єктів. *Агросвіт*. 2020. № 19-20. С. 51–60.

17. Спільник І. В. Аналіз власного капіталу підприємства за даними

фінансової звітності. *Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аудиту, аналізу й оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль : Крок, 2016. С. 136-138.

18. Лопатовський В. Г., Красуцький Р. І. Особливості формування та використання інформації про фінансові результати діяльності господарюючого суб'єкта як результативного показника його обліку та звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/pdf> (дата звернення 19.03.2025).

19. Лега О., Єрмолаєва М., Тютюнник С. Інформативність бухгалтерського балансу: аналіз структури та функцій. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 14-21. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-2> (дата звернення 19.03.2025).

20. Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Фінансово-економічна безпека: важливість обліку та інтеракція ключових учасників. *Управління механізмами гарантування фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування*: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 42 – 44. URL: https://www.mnau.edu.ua/files/nauk_prof_konf/zbirnyk-tez-20-22-11-24.pdf (дата звернення 19.03.2025).

21. Kundrya-Vysotska O., Demko I. Екологічна, соціальна та управлінська (ESG) інформація в обліковій системі як інструмент верифікації концепції сталого розвитку. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. № 2(33). С. 554–565. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.207241> (дата звернення 19.03.2025).